

Citation:

H.A. Brouwer, Levensbericht P. Fallot, in:
Jaarboek, 1960-1961, Amsterdam, pp. 285-288

LEVENSBERICHT
VAN
PAUL FALLOT
(25 juni 1889—21 oktober 1960)

Paul Fallot werd op 25 juni 1889 in Straatsburg geboren. Zijn vader, industrieel in Valentigney (Doubs) trok zich vroeg uit zaken terug en de familie vestigde zich in Lausanne, waar de jonge Paul Fallot zijn kinderjaren doorbracht aan de oever van het Lac Léman met een vrij uitzicht op de Alpen. Hij groeide op in een milieu waar wetenschap en kunst in hoog aanzien stonden; in het familiekwartet speelde hij mee vanaf zijn negende jaar. Na een veelzijdige voorbereiding, beïnvloed door de wetenschappelijke belangstelling van zijn vader en door zijn reeds vroeg ontwikkelde belangstelling voor de natuurwetenschappen begint hij in 1908 zijn studie aan de Universiteit van Lausanne bij de bekende tectonicus Maurice Lugeon, met wie hij sindsdien steeds nauwe betrekkingen heeft onderhouden. Om het Franse certificaat van licencié de sciences naturelles te verkrijgen vertrekt hij in 1909 naar Grenoble en werkte in het laboratorium van de bekende stratigraaf-paleontoloog Wilfred Kilian reeds aan een eigen onderzoek over ammonieten der Balearen, dat werd gepubliceerd vóór hij de 21-jarige leeftijd had bereikt. Zijn zorg om door paleontologisch onderzoek de ouderdom van afzettingen zo nauwkeurig mogelijk te bepalen heeft hem ook bij zijn latere baanbrekende tectonische onderzoekingen nimmer verlaten. Gedurende het universitaire jaar 1910—1911 was hij in Parijs en verbreedde zijn kennis van algemene geologie en stratigrafie aan de Sorbonne onder leiding van Emile Haug.

De aantrekkingskracht die land en volk van Spanje en de geologische problemen van het Middellandse Zee gebied op hem uitoefenden voerde Paul Fallot in 1911 naar het nabije Oosten en

hij koos als onderzoeksgebied voor zijn thèse het eiland Mallorca. Zijn onderzoek werd onderbroken in 1914 en als geestdriftig patriot verkrijgt hij toestemming om als soldaat 2e klasse met het 113e regiment infanterie te vertrekken. In 1914, 1915 en 1916 is hij achtereenvolgens soldaat, korporaal en sergeant, waarop zijn bevordering tot 2e luitenant volgde. Van zijn voorbeeldig gedrag getuigen zijn Croix de Guerre met vijf eervolle vermeldingen en zijn Kruis van het Legioen van Eer. Aan het einde van de oorlog behoort hij tot de staf van het derde legerkorps en hij neemt deel aan de terugkeer der Franse troepen in zijn geboorteplaats Straatsburg.

Op zijn levenshouding na de beproevingen van de oorlog past de uitspraak van Pasteur: „la science n'a pas de patrie mais le savant en a une.” En in 1923, na een uiteenzetting over de richtingen van menselijke activiteit, waarin de Fransen meer dan hun naburen hebben bereikt, drukt hij zich als volgt uit: „il en est d'autres où nous avons beaucoup à profiter de l'apport intellectuel des nations étrangères . . . Il serait indigne et maladroit de nous priver de la part de cette connaissance qui viendrait d'Allemagne, par exemple.”

Na zijn demobilisatie in augustus 1919 is Paul Fallot 30 jaar oud. Hij wordt préparateur bij zijn leermeester Kilian in Grenoble en zet aanstonds zijn werk op Mallorca voort. Na nog twee zomers veldwerk is dit beëindigd en na een aantal voorlopige mededelingen verschijnt in 1922 zijn „Etude géologique de la Sierra de Majorque” met een geologische kaart in 3 bladen 1 : 50.000. Het werk eindigt met een inleiding tot de studie van het westelijke Middellandse Zee gebied, waaraan hij zich het grootste deel van zijn leven zal wijden. De Société géologique de France kent hem in 1923 haar Prix Fontannes toe, hij wordt maître de conférences in Grenoble en de Akademies van Madrid en Barcelona benoemen hem tot correspondent. Met Maurice Gignoux onderneemt hij een reis in het Spaanse kustgebied van Valencia naar Almeria, waarvan de resultaten in de Comptes Rendus van het XIVE Internationale Geologisch Congres te Madrid werden gepubliceerd.

Na de dood van René Nicklès, directeur van het Institut de Géologie appliquée te Nancy, bleef deze post zes jaar onbezet. In 1923 aanvaardde Paul Fallot deze taak, welke hij 14 jaar zal blijven vervullen. Met medewerkers en leerlingen werkte hij in het Juragebergte, maar zijn voornaamste werk verrichtte hij elders nl. in de Betische Ketens van Zuid-Spanje en in het Rifgebergte van Noord-Afrika, gedurende de hete zomermaanden en te voet. Na zijn terugkeer vermeldde hij de essentiële resultaten van een onderzoek in de Comptes Rendus van de Académie des Sciences, terwijl later omvangrijke monografiën verschenen, welke algemene erkenning vonden. Hij heeft zijn vakgenoten zeer aan zich verplicht door de meesterlijke wijze waarop hij, in kritische overzichten van de geologie van uitgestrekte gebieden, de essentiële problemen en hypothesen behandelt, daarbij een grote hoeveelheid deels weinig toegankelijke literatuur verwerkend. Recente voorbeelden hiervan zijn zijn geschriften „Les dilemmes tectoniques des Alpes orientales” en „Promenade d'hypothèse en hypothèse”. In het laatste geschrift behandelt hij de met de geologie der Préalpes verbonden problemen.

Door zijn uitgebreide kennis van de geologie der mediterrane gebieden kende hij de daarmede verbonden tectonische problemen en hij wist dat het gebied te omvangrijk was en dat voor verdere onderzoekingen een ploeg van bekwame medewerkers noodzakelijk was. Hiertoe opende zich de gelegenheid in 1937 toen hij benoemd werd op de leerstoel voor geologie aan het Collège de France, meer speciaal voor de studie der mediterrane geologie. Maar hij kreeg maar kort gelegenheid om zijn werk te organiseren. De tweede wereldoorlog brak uit en in augustus 1939 is Fallot kapitein in een infanterie regiment. Na de ineenstorting in mei 1940 bracht hij zijn familie naar zijn bezitting in Lausanne en bleef zelf in Parijs, zorgde voor inrichting en completering van de bibliotheek van zijn laboratorium, verzorgde de publikatie in Frankrijk van geschriften van de Geologische dienst van Marokko, stelt een omvangrijk geschrift samen over de geologie der subbetische ketens en analyseert de facies van de Trias van Algerije.

Maar het werk in zijn laboratorium bevredigt de veldgeoloog niet en hij verkrijgt in 1942 de toestemming voor hem zelf en een groep medewerkers om veldwerk te verrichten in de Alpes Maritimes. Zijn robuuste natuur maakte het mogelijk, dat de bijna 60-jarige de leiding van zijn groep kon nemen bij zware bestijgingen in het hooggebergte en primitieve overnachtingen in mist en sneeuw.

Na het einde van de oorlog doceerde Fallot achtereenvolgens over verschillende onderdelen van de mediterrane gebergten en legde daarbij verband tussen deze onderdelen, voor de Alpen voor het gehele gebied tussen Wenen en Nice en hun overgang naar de Apennijnen.

De Académie des Sciences, die hem in 1931 haar Grand Prix des Sciences physiques had verleend, benoemt Paul Fallot in januari 1948 tot haar lid. Ook aan vele andere Franse en buitenlandse eerbewijzen heeft het hem niet ontbroken. In de Alpen, Spanje en Marokko zet hij zijn onderzoekingen met een toenemend aantal jonge medewerkers voort. Het terrein blijft voor hem het ware laboratorium voor de geoloog. Zijn liefde voor de muziek verkreeg hij als kind en heeft hij zijn hele leven behouden.

In de lente van 1960 openbaart zich onverwacht een onverbiddelijke kwaal; zijn lijden heeft hij de laatste maanden van zijn leven geduldig gedragen. Eind september schrijft hij nog: „J'ai consacré mon été à parachever deux mémoires sur l'Andalousie, ainsi qu'une feuille au 50.000". In de avond van 20 oktober dicteert hij nog brieven aan zijn secretaresse. In de morgen van 21 oktober kwam het einde.

Onze Akademie betreurt dat zij Paul Fallot slechts enkele maanden onder haar buitenlandse leden heeft mogen tellen.

H. A. BROUWER